

Predikan 4:e Advent

Idag handlar temat om Herrens moder, Maria, denna unga kvinna blev kallad till ett uppdrag som var annorlunda och i vår tid svårbegripliga händelse. Gud skulle nämligen födas i ett litet barn, i ett barn som skulle kallas för världens Frälsare, den Messias som Israels folk hade väntat på. Lukas berättelse utgår från Maria, jämfört med Matteus som utgår mer från Josef. Möjligtvis fick Lukas träffa Maria personligen och lyssna till hennes berättelse. Det är mycket som talar för det.

För oss kan talet om änglar vara helt främmande. Finns det verkligen sådana och hur man kan bekräfta det? Normalt kan vi inte uppleva dem, så som vi kan uppleva gemenskapen med Gud och av egen erfarenhet bli vissa om hans existens. Änglarna hör till det som på kristet språk kallas uppenbarelsen, alltså till de ting, som Gud har låtit oss veta. Hade han inte gjort det så skulle de ligga helt utanför vår kunskap. Till den bibliska uppenbarelsen hör att det finns en himmelsk värld, skapad före vårt universum. Gud är inte ensam. Han har omgivit sig med levande väsen som inte tillhör vår skapelse. Han kan använda dem i sin tjänst. Detta kan vi konstatera av Jesu

egna ord. Han talar om dem i många sammanhang och alltid som en självklar verklighet.

När ängeln Gabriel besöker Maria så erbjuder han henne något som hon aldrig förväntat sig. Hon var både ung och jungfru. Självklart blir hon rädd. Som tonåring har hon ingen erfarenhet av vare sig änglar eller att bli bebådad. Därför inleds samtalet med att ängeln Gabriel säger att hon inte ska vara rädd. Hon har funnit nåd hos Gud och ska bli havande och föda en son som ska heta Jesus. Barnet ska bli stor och kallas den Högstes son och han ska sitta på Davids tron och härska över Jakobs hus för evigt. Hans välde ska aldrig ta slut. Maria undrar förstås hur detta ska ske. Hon har ju aldrig legat med en man. Då förklarar ängeln att helig Ande ska komma över henne och den Högstes kraft ska vila över henne.

Jungfrufödelsen har avfärdats av många, som ett försök att i efterhand förklara det märkliga i Jesu personlighet. Förklaringen måste ha varit anstötlig för judarna. Men berättelsen är omisskännligt judiska och Lukas har hört dem vid en tid, då det ännu fanns vittnen som stått Josef och Maria mycket nära.

Lukas återger en berättelse som bara de i Marias närmaste kretsar visste om. Det är säkert Maria själv som återgett det som hände. I grundtexten framträder en mänsklig dimension, mycket varmt personligt präglad. Det handlar om det största mysteriet i världshistorien: att Gud träder in i vår värld och blir människa. Marias förstfödde är verkligen Guds son och Maria uppfattade ängelns budskap så som en judisk flicka måste förstå det. Hennes son skulle sitta på Davids tron. Han skulle regera över Jakobs hus, alltså över Israel.

Att det var fråga om ett Israel som skulle omfatta alla folk låg ännu utanför Marias förståelse, dold i en okänd framtid. Det är också värt att lägga märke till Marias reaktion. Hon böjer sig ödmjukt och går in i en mycket annorlunda uppgift. Alldeles lätt kan det inte ha varit. Hon kunde anklagas för äktenskapsbrott, och det var en allvarlig sak. Men det ingår i bilden av henne och hon litar fullt och fast på att Gud tog ansvaret för det som skulle ske. För Honom var ingenting omöjligt.

Dagens evangelietext rör Marias lovsång, ett stycke poesi av äkta hebreisk art, där tankarna

följer varandra i parallella par, med tydliga förebilder i GT, särskilt profeten Hannas lovsång i 1 Sam 2. Lukas säger inte och lär knappast ha menat, att det var en del av de två kvinnornas samtal, men väl att det återger vad Maria kände och tänkte vid den tiden.

I Marias lovsång möter oss först en jublande glädje över Gud och Hans barmhärtighet och gärningar. En glädje som är lika stor fastän Gud gör något som korsar våra egna planer och ställer oss inför uppgifter som kostar på. Gud har alltid rätt och är nådig i alla sina verk. Det som fyller Marias hjärta är inte oron för vad som nu kommer att hända henne, utan jublet över att Gud gripit in och att hon själv i sin ringhet får tjäna hans verk.

Maria inser att det som skett med henne är ett led i Guds verk med människosläktet, det som vi brukar kalla frälsningshistorien. I lovsången ger Maria en bild av Guds handlande som är typisk för fromheten bland *de stilla i landet*. De upplevde dagligen sin ringhet och maktlöshet. De tänkte inte hävda sig med våld, som seloterna. De lämnade allt åt Gud och var bergfast övertygade att han till slut skulle skipa rätt. De övermodiga

och mäktiga och rika skulle stå där med skammen och de som litat på Gud och vandrat hans vägar skulle ärva hans rike. Så som orden i lovsången är formade låter de oss ana att man i Marias kretsar alltjämt tänkte sig att Guds stor ingripande skulle skänka Israel frihet och välstånd. Så blev det ju inte, men ändå fick Jesus i dessa kretsar sina trognaste lärjungar. De stilla i landet kände genast igen det glada budskapet. De förstod och tog emot, också när Jesus visade dem att Guds rike var annorlunda än de tänkt sig. När Jesus prisar de fattiga saliga är det just detta slags människor han tänker på.

Marias lovsång brukar kallas Magnificat – det ordet börjar med på latin. Det är den första de tre hymner som finns inlagda i förhistorien hos Lukas. De båda andra – Sakarias lovsång och Simeons lovsång – återspeglar samma fromhet och samma förväntningar. De fick tidigt en fast plats i den kristna liturgin. I västerlandet blev Benedictus, alltså Sakarias lovsång, en del av den dagliga morgonbönen. Marias lovsång fick sin plats i vespern och Simeons lovsång i kompletoret. Därigenom har de kommit att höra till kristenhetens mest brukade böner.